[2018] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 656

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਪਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ

(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 276-277 ਦਾ 2018)

ਫਰਵਰੀ 16, 2018

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਅਤੇ ਰ. ਬਨੁਮਾਥੀ, ਜੇ.ਜੇ।]

ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਦ੍ਰਗਸ ਅਤੇ ਮਨੋਵੈਜ੍ਞਾਨਿਕ ਪਦਾਰਥ ਕਾਨੂੰਨ, 1985 ਧਾਰਾ 20 ਰਵਾਇਤ ਧਾਰਾ 29 – ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਅਧਾਰ – 27.01.2009 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ 21 ਤੇ ਮਨੀਾਲੀ ਕੁੱਲੂ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਸਿਗਨਲ ਦਿੱਤਾ – ਵਾਹਨ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਾਰ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ – ਤਲਾਸੀ 'ਤੇ, ਕਾਰ ਤੋਂ ਗਾਂਜਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਸਕਸੈਕ ਮਿਲੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਰਵਾਇਤ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਵੱਕੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚਿੱਛੜੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਮੂਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਦੇਹ ਉਠਦੇ ਹਨ – ਫੈਸਲਾ: ਸੁਤੰਤਰ ਵੱਕੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਤੰਤਰ ਵੱਕੀਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਠੰਢੀ ਸੀ – ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ (18.85 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਅਣਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਦਾਰਥ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੈਦਾ/ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੰਬੰਧੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੈਕੇਟ ਆਪਣੀ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪਲਾਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਨਖਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਚਿੱਛੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਬੂਤ - ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ - ਗੈਰ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਐਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

ਰੱਖਿਆ: 1.1 ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। 27-01-2009 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਨਾਲੀ-ਕੁੱਲੂ ਸੜਕ 'ਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ (18.85 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਲਗਾਇਆ/ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਾਰਸਲ 15-9-2009 ਨੂੰ ਫਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਟੂਲ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੇਖਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਨਮੂਨੇ 23.7.2010 ਨੂੰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਅਤੇ 13) ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-16, ਜਿਸਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਨਮੂਨਾ(ਨਾਂ) ਉਸਨੂੰ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। [6 ਪੈਰਾ][659- ਈ-ਐੱਚ; 660-ਏ-ਬੀ]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 276-277।

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ 02.04.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨੰਬਰ ਏ. ਨਹੀਂ. 179/2011 ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਏ. ਨਹੀਂ. 180/2011।

ਡੀ. ਕੇ. ਠਾਕੁਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਰਾਬਿਨ ਮਜੂਮਦਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਤਿਮਾ ਬਜ਼ਾਜ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਜਾ. ਦੁਆਰਾ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਨਿਆਯਲਯ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਡਰਗਸ ਅਤੇ ਸਾਇਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸੈਂਸ ਐਕਟ (ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ ਨਿਆਯਲਯ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ 1,50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

3. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 27-1-2009 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 6.30 ਵਜੇ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਮਨਾਲੀ-ਕੁੱਲੂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ 21 'ਤੇ ਗਸ਼ਤ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਇੰਡੀਕਾ ਕਾਰ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੱਡੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 25 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰੁਕੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਗੱਡੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਡਰਾਈਵਰ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਡੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਰੱਕਸੈਕ ਪਿਆ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 18.85 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਭੰਗ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਮਿਲਿਆ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 25 ਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਦੋ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਲਾਲ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। 29.11.2009 ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਲਾਲ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤੋਲਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ,ਭੰਗ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕਣਾਂ ਵਾਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ

ਗਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੀਵਨ ਲਾਲ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4) ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਚਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਪੀੜਤ, ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮਨਾਲੀ-ਕੁੱਲੂ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਸੜਕ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਰੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6. ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। 27-01-2009 ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਨਾਲੀ-ਕੁੱਲੂ ਸੜਕ 'ਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ (18.85 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ/ਭੜਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਾਰਸਲ ਨੂੰ 15 ਸਤੰਬਰ 2009

ਨੂੰ ਫਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਟੂਲ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੇਖਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਨਮੂਨੇ 23.7.2010 ਨੂੰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ

7. ਸਨ। ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ 12 ਅਤੇ 13) ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਸਲ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-16, ਜਿਸਨੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਨਮੂਨਾ(ਨਾਂ) ਉਸਨੂੰ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ